

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-36 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 09-36/905-217
Karar Tarihi : 19.8.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Serpil YANIK, Sinan BOZKUŞ, Hale GÜNDÜZ, Selvi KOCABAY

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20 : Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.
Temsilcileri Prof. Dr. Erden KUNTALP, Prof. Dr. Sabih ARKAN,
Av. Dr. Güzin PEKGÜÇLÜ, Av. Işın AÇAN
Turan Güneş Blv. Korman sitesi 51/N Yıldız/Ankara

D. İLGİLİ TARAF : Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.
Nispetiye Cad. Akmerkez E3 Blok K.3 344337 Etiler/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. (BKM)'nin yönetim kurulu kararlarıyla banka kartlarına ilişkin ortak takas komisyonu oranı belirlemesine yönelik süresiz muafiyet talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 26.2.2009 tarih ve 1495 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi hükümü uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 28.7.2009 tarih ve 2009-4-36/MM-09-SY sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 28.7.2009 tarih, REK.0.08.00.00-130/248 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-36 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda,

- 40 - BKM'nin Yönetim Kurulu kararlarıyla ortak takas komisyonu belirlemesinin 4054 sayılı Kanun kapsamında bir teşebbüs birliği kararı olduğu ve Kanun'un 4. maddesinin "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" şeklindeki (a) bendine aykırılık oluşturduğu,
- Ancak, kartlı ödeme sistemleri pazarının kendine özgü koşulları nedeniyle, birlikte takas komisyonu belirlenmesi uygulamasının Kanun'un 5. maddesinde yer alan dört koşulu sağladığı ve bu kapsamında muafiyetten yararlanabileceği,
- BKM'nin söz konusu başvurusuna ilişkin muafiyet süresinin 5.8.2014 tarihine kadar belirlenmesi gerektiği,

- 50 - BKM yetkililerince, bağımsız denetim prosedürlerinin, veri güvenilirliğini sağlayacak ve (ihraççı bankaların not-on-us işlemlerdeki cirosu ile hesaplanan) pazarın en az %80'ine sahip bankaları kapsayarak bankalar arasında hesaplama standardizasyonu oluşturacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve 3 ay içerisinde Kurumumuza tevsik edilmesi ile,
- Ayrıca, formüle sağlanan verilerin yeni bağımsız denetim prosedürleri çerçevesinde her yıl düzenli olarak bağımsız denetimden geçirilmesi ve söz konusu bağımsız denetim raporlarının da Kurumumuza gönderilmesi yükümlülüğü getirilmesinin uygun olacağı görüşü ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

60 H.1. Başvurunun Niteliği

BKM vekilleri tarafından yapılan ve Kurumumuz kayıtlarına 17.10.2007 tarih ve 6832 sayılı ile intikal eden başvuru ile BKM'nin bir formül aracılığıyla banka kartlarına ilişkin ortak takas komisyonu oranı belirlemesine Rekabet Kurulu tarafından muafiyet tanınması talep edilmiştir. Söz konusu talebe ilişkin yapılan değerlendirme Rekabet Kurulu'nun 13.03.2008 tarih ve 08-24 toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

70 Yapılan değerlendirme sonucunda alınan 13.3.2008 tarih ve 08-24/249-82 sayılı Kurul Kararı'nda rekabet hukuku uygulamaları kapsamında teşebbüs birliği niteliğinde bulunan BKM Yönetim Kurulu tarafından Şirket Ana Sözleşmesinin içerdiği yetki çerçevesinde takas komisyonu oranının belirlenmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde fiyat tespiti içeren bir teşebbüs birliği kararı niteliğinde olduğu ve Kanun'un 4. maddesinin "mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendine aykırılık oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, BKM tarafından yürütülen takas komisyonu belirlenmesinde uygulanan formüle muafiyet tanınabilmesi için, formül düzenlemesinin denetimden geçerek doğruluğu kanıtlanmış, şeffaf, nesnel ve objektif verilere dayanan veri setine dayanması gerektiği ifade edilmiştir.

80 Yapılan değerlendirmede Kanun'un 5. maddesinde yer alan dört şarttan (a) ve (c) bentlerinde belirtilen hususların, ödeme sistemlerinde ekonomik gelişmenin sağlanması ile üye işyeri-banka ve banka-kart hamili ilişkilerinde rekabet şartlarının ortak komisyon belirlenmesi dışındaki şartlarının sınırlandırılmamış olması nedenleriyle sağlandığı değerlendirilmiştir. Ancak, (b) ve (d) bentlerinde yer alan şartların karşılanması için, belirlenen takas komisyon oranının gerçek maliyetleri içermesi ve sistemin işleyişinin maliyet paylaşımı esasına göre yapılmasının, bu bağlamda takas komisyon oranında kullanılan maliyet kalemlerinden işlemle doğrudan ilgisi olmayan ve üye işyerlerine yansıtılmaması gereken kalemlerin çıkarılmasının gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda takas komisyon oranında yer alan maliyet kalemlerinden olan kart basım maliyetine ilişkin değerlendirmede bulunulmuş ve BKM tarafından uygulanmakta olan formülden, "Visa/Mastercard logo maliyetleri" dışındaki "kart basım ve başvuru değerlendirme" unsurunun çıkarılması şartıyla muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.

90 "Visa/Mastercard logo maliyetleri"ne ilişkin yapılan değerlendirmede, bu maliyetin bankalar tarafından ilgili kuruluşlara, yapılan işlem adedi ile orantılı olarak ödendiği ifade edilmiştir. Ayrıca, ülkemizde banka kartı kullanımının gelişmiş ülkelere nazaran henüz yeterli kullanım hacmine ulaşmaması nedeniyle belli bir ölçüde teşvik edilmesi gerektiği, bu teşvik sisteminde maliyetlerin bir kısmı bankalar tarafından karşılanırken bir kısmının da üye işyerleri tarafından karşılanmasının gerektiği belirtilmiştir. Bu

100 çerçevede mevcut koşullar altında "Visa/Mastercard Logo Maliyetleri"nin takas komisyonu oranının belirlenmesinde kullanılan maliyet kalemleri arasında bulunması gerektiğine karar verilmiş, ancak banka kartı kullanımının artması ve yeterli doyumluğa ulaşması halinde bu maliyet unsurlarının tekrar değerlendirilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Yapılan değerlendirmede ayrıca takas komisyonuna muafiyet tanınması bakımından genel olarak tüketicilerin ve dosya özelinde üye işyerlerinin rekabet sınırlamasından en az zarar görmesi için, o an itibarıyla uygulanmakta olan takas komisyonu oranının BKM'nin internet sitesinde, ilgililer tarafından kolaylıkla ulaşılabilecek bir şekilde ve ana sayfadan link vermek suretiyle kamuoyuna duyurulması şartı getirilmiştir.

110 Muafiyetin süresine ilişkin yapılan değerlendirmede de takas komisyonunun belirlenmesinde kullanılan verilerin bağımsız denetimden geçmesi gerekliliği gündeme gelmiştir. Bu nedenle bankalardan anket usulü ile alınan veriler yerine bağımsız denetimden geçmiş maliyet verilerinin bulunması ile gerçek operasyonel maliyetlerin ve gerçek fonlama miktarının belirleneceği bir çalışma yapılmasına karar verilmiş ve söz konusu çalışma sonrasında süresiz muafiyet değerlendirilmesinin yeniden yapılması hükme bağlanmıştır. Sonuç olarak muafiyetin 15.4.2009 tarihine kadar geçerli olmasına karar verilmiştir.

Dosya konusu başvuruda ise, BKM tarafından, takas komisyonunun hesaplanmasında kullanılan ve bankalardan toplanan verilerin bağımsız denetim firmalarının denetiminden geçirilmesinin sağlandığı belirtilerek, ortak takas komisyonu belirlenmesi uygulamasına süresiz muafiyet verilmesi talep edilmiştir.

120 H.2. İlgili Pazar

H.2.1. Ürün Pazarı

Muafiyet konusu dosyada, banka kartı takas komisyonu oranının BKM yönetiminde yer alan bankalarca birlikte tespit edilmesi incelenmektedir. Banka kartı, kart sahibinin para çekme, para yatırma, havale vs. gibi bankacılık işlemlerini şubeye gitmeden yapmasına olanak tanımaktadır. Kartın alışverişte kullanılabilmesi imkânı da kart sahibini nakit taşıma zorunluluğundan ve nakit taşımaktan kaynaklanan risklerden korumaktadır.

130 Banka kartı kredi kartı gibi bir plastik kart olmakla birlikte, kullanımında kredi kartından birtakım farklılıkları vardır. Bilindiği gibi, kredi kartı ile yapılan alışverişlerde kart sahibi ödemeyi hemen yapmak durumunda olmayıp banka tarafından belirli bir süre fonlanmaktadır. Ayrıca, ihraççı banka ve işyerinin yaptığı anlaşmaya göre, alışveriş tutarını taksitlendirme olanağı da bulunmaktadır. Banka kartında ise işlem için ihraççıdan alınan onayı müteakip alışveriş tutarının tamamı kart sahibinin hesabından düşülmektedir. Alışveriş tutarının tamamının alışverişle eş zamanlı olarak hesaptan düşülmesi, yüksek meblağlı alışverişlerde ve kart sahibinin yeterli bakiyeye sahip olmadığı durumlarda kişileri kredi kartı kullanmaya yönlendirmektedir.

140 Ülkemiz gibi yüksek enflasyon sorunu yaşayan ülkelerde bireylerin bugün yaptığı alışverişin reel değerinin ödeme gününde daha düşük olması kredi kartı kullanımını cazip hale getirmiştir. Bunun yanında, kredi kartı sahiplerinin büyük kısmının reel gelirinin yüksek olmadığı, dolayısıyla hesaplarında çok uzun süre kayda değer meblağda para bulunduramadıkları; gelir düzeyi yüksek kişilerin ise parayı nakit olarak hesapta tutmak yerine reel faiz hadlerinin yüksek seyretmesi nedeniyle paralarını yatırım araçlarıyla değerlendirildiği bilinmektedir. Bütün bunlar kredi kartı kullanımının ülkemizde gelişmiş ülkelere oranla çok daha yaygın olmasının temel sebepleridir.

Kredi kartı kullanımını teşvik eden bir diğer önemli husus ise ilave ödeme yasağıdır. İlave ödeme yasağı, işyerinin kart kullanan kullanmayan tüm müşterilerinden tahsil edeceği fiyatları farklılaştırmasına engel olduğu için kredi kart kullanımını teşvik eden bir uygulamadır.

150 Sayılan nedenlerle ülkemizde kredi kartı, nakit ve banka kartına kıyasla daha cazip bir ödeme aracıdır. Dolayısıyla, tüketici açısından kredi kartı ile banka kartı mevcut ekonomik şartlar dikkate alındığında aynı pazarda değildir.

İlgili ürün pazarının tespiti için banka kartı ve nakit ile ödemenin ikame olup olmadığı, değerlendirilmesi gereken bir diğer husustur. Kart sahibi açısından, banka kartı ile nakit ödeme arasında birtakım farklılıklar bulunsa da, yapılan işlemin niteliği büyük ölçüde benzemektedir. Kişinin hesabından alışverişle eş zamanlı düşen para kart sahibinin bakiyesinde nakitle ödemedeki farklı olmayan bir sonuç doğurmaktadır. Ancak, çoğunlukla banka kartının bir ödeme aracı olarak kullanılabilmesinin bilinmemesi, nakitle ödemenin daha pratik ve her yerde geçerli olması, banka kartının yaygın bir şekilde kullanılmasını engellemektedir. Nitekim toplam harcamalar içinde banka kartı ile yapılan alışverişin payı oldukça düşüktür.

İşyeri açısından ise banka kartı ile yapılan alışverişlerin, kredi kartına kıyasla daha düşük komisyonlu olması ve paraların kabulcünden tahsil edilmesinde kredi kartı gibi uzun süreli bloklar uygulanmaması nedeniyle bu iki kart farklılaşmaktadır. Ayrıca, nakde tam olarak ikame olabilmesi, işyerlerinin banka kartı ile ödeme imkânı sağlamak için çeşitli maliyetlere katlanması zorunluluğu; nakit alışverişteki gibi alışveriş tutarının anında ve bütün olarak işyerinin kasasına girmemesi dolayısıyla mümkün görünmemektedir.

170 Çekle yapılan ödemelerin ise güvenlik riski taşınması, ülkemizde birçok alanda yaygın bir kullanıma sahip olmaması, bu hizmeti ilgili ürün pazarının dışında bırakmaktadır.

Bu çerçevede BKM'nin takas komisyonu oranını belirlemesine yönelik ilgili ürün pazarı "banka kartı ile ödeme hizmetleri pazarı" olarak değerlendirilmiştir.

H.2.2. Coğrafi Pazar

Banka kartı ile ödeme hizmetlerinin ülke içinde aynı sistemle gerçekleştirilmesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

H.3. Tespitler ve Değerlendirme

180 BKM tarafından yapılan dosya konusu başvuruda, takas komisyonunun hesaplanmasında kullanılan ve bankalardan toplanan verilerin bağımsız denetim firmalarının denetiminden geçirilmesinin sağlandığı belirtilerek ortak takas komisyonu belirlenmesi uygulamasına süresiz muafiyet verilmesi talep edilmiştir. BKM'nin yönetim kurulu kararlarıyla banka kartlarına ilişkin ortak takas komisyonu belirlemesi uygulamasına 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınması hususunda, 13.3.2008 tarih ve 08-24/249-82 sayılı Kurul Kararı'nda yapılan değerlendirmeler geçerliliğini korumaktadır. Bu çerçevede, söz konusu başvuruya ilişkin yapılacak değerlendirmede temel olarak iki husus ele alınacaktır. Bunlardan ilki takas komisyonunun belirlenmesinde kullanılan maliyet kalemlerinden biri olan Visa/Mastercard logo maliyetlerinin maliyet kalemleri içinde yer alıp almama hususu, 190 ikincisi ise muafiyetin süresi ve bu çerçevede önem arz eden bağımsız denetim raporlarının istenilen standartlarda olup olmadığıdır.

H.3.1. Visa-Electron/MasterCard-Maestro Logo Maliyetlerine İlişkin Yapılan Değerlendirme

Banka kartı takas komisyonlarının ortak belirlenmesine muafiyet tanıyan 13.3.2008 tarih ve 08-24/249-82 sayılı Kurul kararında, “bu aşamada ‘Visa/Mastercard logo maliyetleri’nin kalmasının uygun olduğu dikkate alınarak, anılan maliyet kalemi dışındaki ‘kart basım ve değerlendirme’ maliyeti unsurunun çıkarılması” istenmiştir. Ancak Kararın gerekçesinde Visa/Mastercard logo maliyetlerinin takas oranı hesabında kalması bazı koşullara bağlanmıştır. Gerekçede;

200 “Takas komisyonu esas itibariyle üye işyerlerinin fayda sağladıkları alanlarda maliyetlere de katlanmaları ilkesine dayandığından, üye işyerlerine çok daha fazla katkısı bulunan kredi kartları basım ve Visa/Mastercard logo maliyetleri onlara yansıtılmazken daha düşük işlem hacmine sahip banka kartı basım ve Visa/Mastercard logo maliyetlerinin üye işyerlerine yansıtılması makul değildir. Kaldı ki bu unsurlar esas olarak yukarıda da değinildiği gibi bankalara ve kart hamillerine fayda sağlamaktadır. Kart hamilleri Visa/Mastercard logolu ürünler kullanmaları sayesinde ülke içinde olduğu gibi ülke dışında da kartlarını kullanabileceklerini bilirken, bankalar da ülke içinde kullanılan ve ülke dışında kullanılan kartları ayrı ayrı basmak zorunda kalmayarak çifte maliyetlerden kurtulmuş olmaktadır. Bununla birlikte, ülkemizde banka kartı kullanımının gelişmiş ülkelere nazaran henüz yeterli kullanım hacmine ulaşmaması nedeniyle belli bir ölçüde teşvik edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu teşvik sisteminde maliyetlerin bir kısmı bankalar tarafından karşılanırken bir kısmı da üye işyerleri tarafından karşılanmak durumundadır. Banka kartı kullanımının artması ve yeterli doygunluğa ulaşması halinde bu maliyet unsurlarının tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira mevcut uygulamada üye işyerleri ile doğrudan ilgisi olmayan maliyet unsurları takas komisyonuna eklenmiştir. İleride yapılacak yeni bir değerlendirilmede bu unsurlardan bir kısmının daha takas oranı hesaplamasında kullanılan formülden çıkarılması gündeme gelebilecektir. Ancak mevcut koşullar altında bildirim konusu muafiyet başvurusunda “Visa/Mastercard Logo Maliyetleri”nin formülde kalmamasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.”

210 değerlendirilmesi yapılarak, banka kartı kullanımının sınırlı olması ve yeterli hacme ulaşmaması nedeniyle bu aşamada ilgili maliyetlerin takas oranı hesabında bulunmasına izin verilmiştir. Zira henüz optimal büyüklüğe ulaşmamış olan bir ürünün kullanımının artması için belli bir dönem bu maliyetlerin bir kısmının üye işyerleri tarafından karşılanması gerekebilecektir. Birer ağ endüstrisi olan kartlı ödeme sistemlerinde ağların kuruluş aşamasında, katılımcıların ağa katılım istekleri sınırlıdır. Çünkü ağın henüz optimal büyüklüğe ulaşmamış olması nedeniyle, ağa katılımın maliyeti, ağa dahil olmanın getirdiği faydadan fazla olabilir. Bu durumda, ağın kuruluş aşamasında, ağın bir tarafının ağdan net fayda sağlaması durumunda, bu faydanın diğer zarar eden taraflara aktarılması yoluyla bu sorun giderilebilir. Örneğin bir kartlı ödeme ağının kuruluşu aşamasında, kart kullanımı talebi düşük olabilir, zira üye işyeri sayısının düşük olması kart kullanım olanaklarını azaltacak, bu da kart hamilin kart kullanmak için katlandığı maliyetten daha az yarar sağlamasına yol açacaktır. Bu durumda, üye işyerlerinden ihraççı bankalara bir takas komisyonu aktarılması, ihraççı bankaların maliyetlerini karşılayacak, bunun sonucunda kart hamillerine bankalar tarafından uygulanan kart kullanım fiyatları düşecek veya teşvikler artacak, bu da kart hamili sayısını ve kart kullanımını arttıracaktır. Nitekim bazı kart kuruluşları ilk kuruldukları dönemlerde ücretsiz kart dağıtarak yeterli kart hamili sayısına ulaşmış ve böylelikle daha geniş bir ağ oluşturarak üye işyerlerini ağa katılmaya daha kolay ikna edebilmişlerdir.

Bununla birlikte bu anlatılanlar, kartlı ödeme ağının kuruluş aşaması için geçerli olan hususlardır. Bir kere bu aşama geçilip ağ optimal büyüklüğüne ulaştığı zaman takas komisyonu aracılığıyla kart hamilliyinin teşvik edilmesinin bir anlamı kalmamaktadır.

Dolayısıyla banka kartı kullanımının optimal büyüklüğe ulaşip ulaşmadığının incelenmesi gerekmektedir. Dosya mevcudu bilgilere göre, banka kartı kullanımı yıllar itibarıyla bir artış gösterse de kredi kartına nazaran halen oldukça sınırlı bir hacme sahiptir. AB ülkelerindeki ve ABD'deki durum incelendiğinde ise banka kartı ve kredi kartı kullanım oranlarının neredeyse yarı yarıya olduğu görülmektedir.

250 Bu çerçevede, banka kartının ülkemizdeki kullanım oranlarının mevcut seviyesi ve yukarıda ifade edilen hususlar göz önüne alındığında Visa-Electron/MasterCard-Maestro logo maliyetlerinin bu aşamada takas oranı hesabında yer almasının uygun olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

H.3.2. Bağımsız Denetim Raporlarına ve Süresiz Muafiyet Talebine İlişkin Değerlendirme

13.3.2008 tarih ve 08-24/249-82 sayılı Kurul Kararında; formül düzenlemesinin denetimden geçerek doğruluğu kanıtlanmış, şeffaf, nesnel ve objektif verilere dayanan veri setine dayanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda süresiz muafiyet talebinin değerlendirilebilmesi için, banka kartı ile yapılan ödemelerde uygulanan takas komisyonu formülüne, bankalarca sağlanan verilerin bağımsız denetimden geçirilmesi suretiyle veri güvenilirliğinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

260 Kurul kararı gereğince banka kartı ihraç eden 13 adet banka, BKM tarafından hazırlanan ve kendilerince doldurulan "Banka Kartı Veri Toplama Formu"nda (Form) sundukları verilerin güvenilirliğini teminen, bağımsız denetçilere prosedüre uygunluk kapsamında denetim yaptırmışlardır.

Banka kartı ile gerçekleştirilen not-on-us işlemlerde uygulanacak takas komisyonunun hesaplanmasına veri teşkil eden maliyet kalemlerinin denetlenmesinde, kredi kartı için yaptırılan çalışmanın benzeri yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan denetim çalışması, denetimle bağlantılı hizmetlere ilişkin uluslararası standart olan "Finansal Bilgilere İlişkin Üzerinde Mutabık Kalınan Prosedürlerin Uygulanması"na uygun olarak yapılmıştır. Buna göre, denetim firmaları öncelikle, Formda yer alan ilgili maliyet kaleminin hesaplanmasına ilişkin banka uygulamasının ne olduğunu öğrenmekte, ardından banka tarafından sunulan verileri kullanarak ve bankanın izlediği yöntemi takip ederek aynı sonuca gidilip gidilmediğine bakmaktadır. Bu durumu, denetim firmalarınca sunulan raporlarda yer alan aşağıdaki ifadeden de açıkça görmek mümkündür:

280 *"üzerinde mutabık kalınan prosedürler çalışması sırasında Form üzerinde uygulanan ve yukarıda bahsedilen prosedürler Uluslar Arası Denetim Standartları'na (UDS) uygun olarak yapılmış tam kapsamlı bağımsız denetim ya da sınırlı inceleme çalışması olmadığından çalışmalarımızın sonucunda herhangi bir güvence bildirilememektedir... üzerinde mutabık kalınan prosedürlere ek olarak başka prosedürlerin uygulanması ya da UDS'ye uygun olarak tam kapsamlı bağımsız denetim ya da sınırlı inceleme yapılması durumunda raporlanması gereken ilave hususların ortaya çıkması söz konusu olabilir"*

Bu kapsamda denetçiler ilk olarak, bankalar tarafından doldurulan banka kartı veri toplama formundaki değerlerin hesaplanmasında kullanılan verilerin doğru olup olmadığını kontrol etmiş, ardından aynı veriler ve banka tarafından izlenen hesaplama yöntemi ile maliyet kalemlerini teker teker hesaplamıştır. Dolayısıyla denetim firmalarınca yapılan çalışma, banka tarafından gerçekleştirilen hesaplamaların

290 kontrolünü (sağlamasını) ve bu kontrol sonucunda tespit edilen hususların raporlanmasını içermiştir. Burada sorun teşkil edebilecek nokta bankaların izlediği yöntemin uygun olup olmadığının denetleme kapsamı dışında kalmasıdır. Zira bu kapsamda bir denetleme ile bankanın kullandığı maliyet kalemlerinin doğruluğu kabul edilse dahi, bankaların bu maliyetlerin hesaplanmasında doğru bir yöntem izleyip izlemediği değerlendirilmesi mümkün olamamaktadır.

Bu durumun yol açabileceği sorunlar, 29.6.2009 tarihinde BKM yetkilileri ve temsilcileri ile raportörlerin Kurumda yaptıkları görüşmede gündeme getirilmiş ve taraflardan şifahen durumun yeniden değerlendirileceği bilgisi alınmıştır. Takip eden süreçte, 24.7.2009 tarih ve 5296 sayı ile Kurumuz kayıtlarına intikal eden ve BKM vekillerince sunulan yazıda Kurumun talep etmesi halinde kredi kartı takas komisyonu maliyetlerine ilişkin (ihraççı bankaların not-on-us işlemlerdeki cirosu ile hesaplanan) pazarın %80'ine sahip bankalar ile yapılacak üç aylık bir çalışma sonucunda standardizasyon çalışmasının tamamlanabileceği bildirilmiştir. Bu yazıya istinaden benzer bir çalışmanın banka kartı için de yapılmasının talep edilmesinin yerinde olacağı neticesine varılmıştır.

Bununla birlikte, kredi kartı ortak takas komisyonuna ilişkin muafiyet değerlendirmelerinde olduğu gibi banka kartlarında da ortak takas komisyonu uygulamasının, ancak pazar belli bir olgunluğa erişene kadar gerekli olduğu, söz konusu aşamadan sonra rekabeti gereğinden daha fazla sınırlayıcı olabileceği düşünülduğünden, süresiz muafiyet verilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede BKM'nin söz konusu başvurusuna ilişkin muafiyet süresinin 5 yıl olarak belirlenmesi uygun olacaktır. Öte yandan, BKM yetkililerince, bağımsız denetim prosedürlerinin, veri güvenilirliğini sağlayacak ve (ihraççı bankaların not-on-us işlemlerdeki cirosu ile hesaplanan) pazarın en az %80'ine sahip bankaları kapsayarak bankalar arasında hesaplama standardizasyonu oluşturacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve 3 ay içerisinde Kurumumuza tevsik edilmesi ile ayrıca, formüle sağlanan verilerin yeni bağımsız denetim prosedürleri çerçevesinde her yıl düzenli olarak bağımsız denetimden geçirilmesi ve söz konusu bağımsız denetim raporlarının da Kuruma gönderilmesi yükümlülüğü getirilmesinin uygun olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. (BKM)'nin Yönetim Kurulu kararlarıyla ortak takas komisyonu belirlemesinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında teşebbüs birliği kararı olduğuna ve Kanun'un 4. maddesinin "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" şeklindeki (a) bendine aykırılık oluşturduğuna,
2. Bununla birlikte kartlı ödeme sistemleri pazarının kendine özgü koşulları dikkate alınarak, ortak takas komisyonu belirlenmesine Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet tanınmasına,
3. BKM'nin söz konusu başvurusuna ilişkin muafiyet süresinin 5 yıl olarak belirlenmesine,
4. BKM yetkililerince, bağımsız denetim prosedürlerinin, veri güvenilirliğini sağlayacak ve (ihraççı bankaların not-on-us işlemlerdeki cirosu ile hesaplanan) pazarın en az

09-36/905-217

340 %80'ine sahip bankaları kapsayarak bankalar arasında hesaplama standardizasyonu oluşturacak şekilde yeniden düzenlenmesine ve 3 (üç) ay içerisinde Kurumumuza tevsik edilmesine,

5. Ayrıca, formüle sağlanan verilerin yeni bağımsız denetim prosedürleri çerçevesinde her yıl düzenli olarak bağımsız denetimden geçirilmesine ve söz konusu bağımsız denetim raporlarının da Kurumumuza gönderilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.